



GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2025

Chișinău

**Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Protocolului
dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia
privind cooperarea în domeniul învățământului profesional tehnic,
întocmit la Chișinău și la Ankara, la 6 mai 2025**

În temeiul art. 14 alin. (4) din Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 24-26, art. 137), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru ratificarea Protocolului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind cooperarea în domeniul învățământului profesional tehnic, întocmit la Chișinău și la Ankara, la 6 mai 2025.

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe

Mihail POPȘOI

Ministrul educației
și cercetării

Dan Perciun

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****Pentru ratificarea Protocolului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind cooperarea în domeniul învățământului profesional tehnic, întocmit la Chișinău și la Ankara, la 6 mai 2025**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1. – Se ratifică Protocolul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind cooperarea în domeniul învățământului profesional tehnic, întocmit la Chișinău și la Ankara, la 6 mai 2025.

Art. 2. – Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor Protocolului nominalizat.

Art. 3. – Ministerul Afacerilor Externe va notifica Părții turce despre aprobarea Protocolului menționat.

Art.4. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Argumentarea

privind oportunitatea ratificării Protocolului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind cooperarea în domeniul învățământului profesional tehnic, semnat la 6 mai 2025 la Chișinău și Ankara

A. Descrierea tratatului

1. Informații generale

Protocolul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind cooperarea în domeniul învățământului profesional tehnic a fost semnat la 6 mai 2025 la Chișinău și Ankara în cadrul unei videoconferințe.

Prezentul Protocol este un tratat interguvernamental, încheiat între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia. Protocolul are o structură clasică și este constituit din preambul și 15 articole, incluzând dispozitiv și clauze finale.

Textul Protocolului a fost semnat în 3 limbi: limba română, limba turcă și limba engleză, limba engleză fiind limbă de referință.

2. Informații privind conținutul tratatului

Relațiile de cooperare în domeniul educației cu Republica Turcia au o tradiție de câteva decenii, dezvoltându-se în mod ascendent. Există un cadru juridic extins care permite susținerea și dezvoltarea relațiilor de cooperare pe diverse paliere educaționale. Ne referim la Protocolul interguvernamental în domeniul educației, semnat în anul 2012, Memorandumul de înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind Liceul Teoretic moldo-turc "S. Demirel" din Congaz, semnat în anul 2018, dar și Acordul interguvernamental de cooperare în domeniul tineretului și sportului, semnat în anul 2018.

Mai multe proiecte investiționale în domeniul educației sunt susținute și de către Agenția Turcă de Cooperare și Coordonare (TIKA). Aceste proiecte s-au axat pe îmbunătățirea calității educației în școli și grădinițe, în special din UTAG, dar și susținerea constantă a Universității de Stat din Comrat în îmbunătățirea formării profesionale a tinerilor din sudul țării.

În ultimii ani, TIKA a construit un edificiu (centru educațional) în or. Comrat. Acest edificiu a fost construit în temeiul *Protocolului de cooperare între Agenția Turcă de Colaborare și Coordonare (TIKA) și Direcția de învățământ a unității teritoriale administrative a UTAG referitor la construcția unui complex educațional în or. Comrat*, semnat la 15 iulie 2021. La ora actuală, clădirea Colegiului este finalizată în proporție de 90%. Astfel, prezentul Protocol de cooperare are drept scop definirea rolului Părților în operaționalizarea Colegiului profesional tehnic din or. Comrat, construit cu suportul TIKA.

Prezentul tratat nu va înlocui, amenda sau substitui alte tratate internaționale în vigoare.

Cu consimțământul reciproc al ambelor Părți, prezentul Protocol poate fi modificat și completat, prin încheierea unor protocoale adiționale. Aceste protocoale vor constitui parte integrantă a prezentului Protocol și vor intra în vigoare în conformitate cu prevederile art. 15 al acestuia.

B. Analiza de impact

1. Informații generale

Obiectivul prezentului Protocol este de a dezvolta cooperarea dintre cele două Părți în domeniul învățământului profesional și de a stabili, în acest context, temeiul juridic al cooperării pentru înființarea unei instituții de învățământ profesional tehnic - Colegiu. La ora actuală nu există tratate similare încheiate cu alte părți terțe în acest sens.

Actualitatea promovării spre ratificare a prezentului Protocol rezidă în faptul că sistemul educațional național va avea o instituție de învățământ profesional-tehnică construită după ultimele standarde, cu ateliere performante pentru instruire și săli de clasă moderne.

Implementarea prezentului Protocol are drept scop final îmbunătățirea calității educației și formării profesionale pentru tinerii din Republica Moldova la nivelul învățământului profesional tehnic. De asemenea, se vor îmbunătăți condițiile de muncă pentru profesori și condițiile de studii pentru elevi.

Partea turcă a asigurat construcția clădirii Colegiului și va investi în dotarea Colegiului cu mobilier și alte echipamente necesare, inclusiv laboratoare pentru buna organizare a procesului de studii, conform specialităților agreeate de ambele Părți. În afara blocului de studii, colegiul are și un bloc tehnic cu teritoriu amenajat. De asemenea, în responsabilitatea Părții turce este dotarea, la etapele următoare a încăperilor și construcția unui cămin. Direcția de învățământ a unității teritoriale administrative a UTAG, urmează să asigure înregistrarea acestui colegiu și realizarea tuturor acțiunilor necesare pentru ca acesta să devină parte integrantă a sistemului educațional național.

După darea în exploatare a clădirii Colegiului Partea turcă va transmite sediul Colegiului în proprietatea Guvernului Republicii Moldova.

Viitorul Colegiu va avea statut de instituție publică de învățământ profesional tehnic, subordonată Ministerului Educației și Cercetării. Colegiul își va desfășura activitatea în conformitate cu legislația națională a Republicii Moldova și va dispune de toate drepturile, împuternicirile și privilegiile instituțiilor echivalente din Republica Moldova. Specialitățile care urmează a implementate în Colegiu sunt tehnologiile informației și tehnologiile electrice și electronice. Această listă de specialități poate fi extinsă prin acordul comun al Autorităților competente pe parcursul funcționării Colegiului. Limba de studiu în cadrul Colegiului va fi limba română. Unele discipline, prin acordul comun al Părților, vor fi studiate în limba găgăuză/turcă sau în limba engleză. Bunurile Colegiului, constând din clădirile Colegiului și alte bunuri materiale vor fi folosite doar în scopuri educaționale.

Regulamentul de funcționare a Colegiului se va elabora de către un Comitet Director. Comitetul Director este format din două persoane desemnate de Autoritatea Competentă a Republicii Moldova, două persoane desemnate de Autoritatea competentă a Părții turce și o persoană desemnată de Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia a Republicii Moldova. Regulamentul va fi elaborat în conformitate cu legislația Republicii Moldova și în baza bunelor practici ale Republicii Turcia în domeniul învățământului profesional tehnic. Directorul Colegiului va fi numit în conformitate cu legislația Republicii Moldova. Un co-director al Colegiului, care este cetățean turc, va fi desemnat de Partea turcă. Remunerarea muncii personalului de conducere, profesorilor și altor angajați în cadrul Colegiului se va realiza în conformitate cu prevederile art. 7 al Protocolului.

Implementarea prezentului Protocol nu va necesita încheierea unor tratate sau documente subsecvente, tratatul va fi aplicat la nivel național. Orice dispute care pot apărea la implementarea prevederilor prezentului Protocol, se vor soluționa prin consultări și negocieri între Părți.

Ministerul Educației și Cercetării are experiența implementării unui Memorandum de Înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind Liceul Teoretic moldo-turc "S. Demirel" din Congaz, încheiat la Chișinău, la 17 octombrie 2018. Totodată, menționăm că în cazul respectiv nu a fost construit un edificiu nou. Părțile au convenit asupra susținerii unui proces educațional de calitate în cadrul Liceului moldo-turc din Congaz, edificiul liceului existând anterior. Prin acest tratat Părțile au stabilit responsabilitățile, obligațiunile și drepturile Părților privind funcționarea acestui Liceu. Alte experiențe de acest gen nu au existat.

2. Aspectul politic, cultural și social

Implementarea prezentului Protocol va crea oportunități pentru relansarea situației privind pregătirea cadrelor calificate pentru economia națională, în special pentru sudul țării. Operaționalizarea unui Colegiu modern la sudul țării, în or. Comrat, va impulsiona viața social-culturală din regiune, va contribui la internaționalizarea învățământului profesional-tehnic, inclusiv prin participarea mai activă la proiecte internaționale; schimb de elevi și profesori;

preluarea de bune practici ale Republicii Turcia privind dezvoltarea învățământului profesional tehnic.

De asemenea, tratatul va crea oportunități pentru realizarea obiectivelor specifice în domeniul educației; calitatea educației, accesul la tehnologii informaționale și metodici performante de predare/învățare în învățământul profesional tehnic. Implementarea tratatului va conferi un spor de imagine Republicii Moldova pe arena internațională și va fortifica dialogul și relațiile bilaterale moldo-turce în domeniul educațional, științific, cultural și social.

3. Aspectul economic și de mediu

Implementarea tratatului va influența pozitiv viața economică din Republica Moldova prin funcționarea unei instituții de învățământ profesional tehnice moderne și, nu în ultimul rând, stimularea tinerilor de a studia și activa în Republica Moldova, or domeniul educației este unul prioritar pentru dezvoltarea sustenabilă a țării. Implementarea acțiunilor prevăzute în prezentul Protocol nu vor produce efecte negative asupra mediului înconjurător.

4. Aspectul normativ

Prevederile prezentului Protocol corespund priorităților naționale în domeniul educației și nu contravin Constituției Republicii Moldova, legislației și actelor normative în vigoare. Pentru înființarea colegiului va fi necesară o procedură formală - modificarea Anexei nr. 5 din HG nr. 146/2021, prin includerea denumirii instituției publice preconizate.

Prezentul Protocol este compatibil cu prevederile Cartei ONU, cu alte tratate în vigoare la care Republica Moldova este parte, cu angajamentele Republicii Moldova asumate la nivel internațional și regional și nu contravin legislației Uniunii Europene. Implementarea prezentului Protocol nu necesită elaborarea unui Plan de acțiuni pentru asigurarea compatibilității tratatului.

5. Aspectul instituțional și organizatoric

În vederea implementării prezentului Protocol o nouă instituție de învățământ profesional tehnic va deveni parte a sistemului educațional național. Aceasta se va bucura de toate drepturile și obligațiunile de care se bucură instituțiile similare din R. Moldova. Instituțiile responsabile de implementarea prezentului Protocol vor fi Ministerele de resort (ale educației) ale ambelor Părți. Pentru lansarea activității Colegiului, Ministerul va acorda suport logistic pentru înregistrarea acestuia în calitate de persoană juridică. Numărul angajaților în cadrul Colegiului va fi stabilit având temei numărul de grupe academice care vor fi create la lansarea activității instituției de învățământ, dar și luând în considerare că resursele umane în cadrul Colegiului vor fi angajate atât de către partea turcă (delegate) precum și de către Partea moldovenească.

Menționăm că în temeiul tratatului vizat va fi instituit un Comitet de Conducere în atribuțiile căruia va intra inclusiv monitorizarea implementării Protocolului.

În vederea implementării prezentului Protocol nu va fi necesar participarea Republicii Moldova și a reprezentanților săi la anumite reuniuni și structuri internaționale. În scopul de a facilita îndeplinirea obligațiilor Părților în conformitate cu prezentul Protocol, fiecare Parte prezintă, informațiile necesare solicitate de cealaltă Parte.

6. Aspectul financiar

Cheltuielile de construcție și operaționalizare a Colegiului sunt susținute de Guvernul Republicii Turcia prin Proiectul TIKa. Urmează realizarea dotărilor cu tehnica necesară, ateliere de practică și mobilier. Colegiul operaționalizat prin prezentul Proiect va fi un Colegiu public, parte a sistemului educațional național.

Ministerul Educației și Cercetării în conformitate cu legislația națională va oferi Colegiului locuri pentru admitere cu finanțare de la bugetul de stat și va asigura funcționalitatea acestuia. Se preconizează înmatricularea la studii, prin Comanda de Stat, circa 60 de elevi anual, costul unui elev fiind de circa 30 mii lei anual.

În acest sens, de la bugetul de stat vor fi alocate a câte 1.8 mln lei anual pentru perioada anilor 2025-2028, astfel :

2025 - 1.8 mln;

2026 - 3.6 mln;

2027 - 5.4 mln;

2028 - 7.2 mln;

Pentru perioada 2025-2028 vor fi necesare 1,8 mln. lei anual care vor fi alocate instituției în conformitate cu prevederile Hotărârii de Guvern nr. 628/2023 cu privire la aprobarea Metodologiei de finanțare bugetară a instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic.

Remunerarea conducerii Colegiului, profesorilor și a altor categorii de personal din Republica Moldova se va efectua de către partea moldovenească în conformitate cu legislația în vigoare. Asigurarea finanțării colegiului se va realiza în limitele alocațiilor bugetului de stat, subprogramul 8809: Învățământ profesional tehnic postsecundar.

Ca urmare a intrării în vigoare a tratatului, Ministerul Educației și Cercetării, va realiza:

(1) elaborarea și promovarea spre aprobare a proiectului de Hotărâre de Guvern cu privire la crearea colegiului;

(2) Planificarea în Hotărârea de Guvern cu privire la comanda de stat a locurilor pentru Planul de admitere al Colegiului.

În contextul în care formarea specialiștilor din domeniile electronicii, energeticii și tehnologiilor informaționale, care urmează a fi realizată în cadrul instituției nou formate, reprezintă o prioritate pentru țara noastră, cele 60 de locuri urmează a fi identificate printre cele de la programe cu o popularitate mai mică printre studenți, cele cu impact mai slab asupra economiei și printre locurile disponibile urmare a fuziunii instituțiilor de învățământ profesional tehnic, realizate în anul 2024.

Astfel, resursele financiare pentru operaționalizarea colegiului vor fi din contul și în limitele resurselor financiare aprobate pentru Ministerul Educației și Cercetării.

Partea moldovenească va avea responsabilitatea, în conformitate cu legislația națională, să susțină Partea turcă privind scutirea de taxe/impozit pentru toate tipurile de materiale educaționale expediate în Republica Moldova. În acest context, ținem să menționăm că Proiectul de construcție a Colegiului, finanțat de TIKa este inclus deja în Anexa n. 1 a Hotărârii de Guvern nr. 246/2010 *cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale și vamale aferente realizării proiectelor de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte*, (137²⁸ nr. 8721130116462).

Temei pentru includerea proiectului TIKa în anexa nr.1 a HG nr. 246/2010 este Protocolul de cooperare dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind termenele și condițiile generale pentru dezvoltare, semnat la Chișinău la 2 aprilie 2015, ratificat prin Legea nr.112/2015.

7. Aspectul temporal

Tratatul nu va fi aplicat provizoriu.

În vederea bunei implementări a tratatului Părțile vor monitoriza și evalua anual implementarea prevederilor acestuia. În caz de necesitate vor fi organizate reuniuni și consultații asupra procesului de implementare a tratatului.

Pe plan intern, Ministerul Educației și Cercetării va prezenta semestrial Ministerului Afacerilor Externe informația privind eventualele deficiențe întâmpinate la implementarea tratatului vizat, precum și anual informații privind procesul implementării prevederilor acestuia.

În acest sens, consimțământul Părții moldovenești va fi exprimat prin ratificare de către Parlament.

Denunțarea prezentului Protocol nu va afecta punerea în aplicare a oricăror activități sau proiecte în curs, cu excepția cazului în care ambele Părți convin altfel în scris.

C. Analiza oportunității ratificării Protocolului

Protocolul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind cooperarea în domeniul învățământului profesional tehnic, a fost semnat la Chișinău și la Ankara, la 6 mai 2025 în cadrul unei videoconferințe, organizate de către ministerele de resort ale Republicii Moldova și Republicii Turcia.

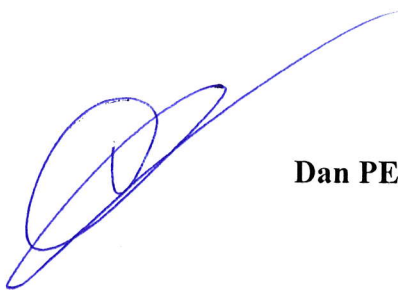
Prezentul Protocol va intra în vigoare la data primirii ultimei notificări scrise prin care Părțile își notifică reciproc, prin canale diplomatice, finalizarea procedurilor interne necesare pentru intrarea sa în vigoare.

Astfel, în conformitate cu legislația națională în vigoare, consimțământul părții moldovenești va fi exprimat prin actul ratificării, realizat de către Parlamentul Republicii Moldova.

Prezentul Protocol se va încheia pentru o perioadă de cinci (5) ani și va fi reînnoit automat pentru perioade succesive de cinci (5) ani, cu excepția cazului în care una dintre Părți notifică celeilalte, în scris, prin canale diplomatice, intenția sa de a denunța Protocolul. În conformitate pct. (3) al articolului 15, Părțile pot denunța prezentul Protocol în orice moment prin transmiterea către cealaltă Parte a unei notificări scrise în acest sens prin canale diplomatice. În acest caz, prezentul Protocol va înceta la șase (6) luni de la data primirii notificării.

În context, Ministerul Educației și Cercetării consideră oportun aprobarea Hotărârii de Guvern cu privire la proiectul de lege pentru ratificarea Protocolului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind cooperarea în domeniul învățământului profesional tehnic, întocmit la Chișinău și la Ankara, la 6 mai 2025.

Ministru



Dan PERCIUN